

Terveydenhuollon etäpalveluiden korvaaminen 1.3.2016 alkaen - kansainväliset tilanteet

Terveydenhuollon etäpalveluja eli videoyhteyden välityksellä annettuja sairaanhoidon palveluja voidaan korvata 1.3.2016 alkaen. Sosiaali- ja terveysministeriö ([STM, kirje 18.12.2015, 3756/2015](#)) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ([Valvira, ohje 15.1.2016](#)) ovat linjanneet ja ohjeistaneet terveydenhuollon etäpalveluista.

Tässä tiedotteessa kerrotaan etäpalveluiden korvaamisesta kansainvälisissä tilanteissa. Tiedote julkaistaan myös www.kela.fi > Yhteistyökumppanit > Lääkärit ja terveydenhuolto > Ulkomaalaisen sairaanhoito Suomessa.

Kela on julkaissut myös tiedotteen *Etäpalveluiden korvaaminen sairaanhoitovakuutuksesta 1.3.2016 alkaen*. Tiedote löytyy www.kela.fi > Yhteistyökumppanit > Lääkärit ja terveydenhuolto > Sairaanhoidokorvaukset > Kirjeet ja tiedotteet.

Palveluntuottaja Suomessa

Kun etäpalveluja antava palveluntuottaja on Suomessa, katsotaan, että hoito on annettu Suomessa, vaikka potilas olisikin ollut fyysisesti ulkomailla etäpalveluhoitoa saadessaan. Tämä tarkoittaa, että korvausprosessin osalta tilanne rinnastetaan kansalliseen hoitotilanteeseen (potilas ja palveluntuottaja Suomessa).

Jos asiakas saa hoidon Suomesta etäpalveluna julkisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, julkinen terveydenhuolto todentaa asiakkaan hoito-oikeuden (esim. kotikunta tai Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa) ja laskuttaa asiakkaalta hoidosta vain asiakasmaksun.

Yksityisen terveydenhuollon palveluntuottaja voi myöntää suorakorvauksen etäpalveluhoidosta Suomessa sairausvakuutetulle asiakkaalle, vaikka hän oleskelisi ulkomailla etäpalveluhoitoa saadessaan.

Äkillinen sairastuminen

Kun Suomessa asuva ja vakuutettu asiakas sairastuu ulkomailla äkillisesti, hän voi saada hoitoa etäpalveluna myös suomalaiselta palveluntuottajalta. Kyseessä voi olla esimerkiksi olemassa olevan sairauden paheneminen ulkomailla oleskelun aikana, jolloin asiakas saa hoitoa etäyhteyden avulla häntä Suomessa hoitavalta lääkäriltä.

Kun Suomessa asuva ja vakuutettu asiakas sairastuu äkillisesti ulkomailla ja saa hoidon Suomesta etäpalveluna

- julkisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, julkinen terveydenhuolto todentaa asiakkaan henkilöllisyyden ja hoito-oikeuden (esim. kotikunta tai Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa) ja laskuttaa asiakkaalta hoidosta vain asiakasmaksun.
- yksityiseltä terveydenhuollon palveluntuottajalta, tilanne rinnastetaan kansalli-

seen hoitotilanteeseen (potilas ja palveluntuottaja Suomessa) ja korvaus maksetaan sairausvakuutuslain mukaan. Korvauksen voi saada joko suorakorvauksena palveluntuottajalta tai jälkikäteen Kelasta hakemalla.

Kun ei-vakuutettu asiakas sairastuu äkillisesti tilapäisen Suomessa oleskelunsa aikana ja saa hoidon Suomessa etäpalveluna

- julkisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, julkinen terveydenhuolto voi hakea kustannuksista valtion korvausta. Asiakkaan henkilöllisyys ja hoito-oikeus tulee todentaa myös etäpalvelutilanteissa siten kuin valtion korvauksen edellytyksissä vaaditaan. Hoito-oikeustodistuksesta on liitettävä kopio valtion korvauksen hakemukseen.
- yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, voidaan kustannuksista maksaa jälkikäteen asiakkaalle sairausvakuutuslain mukainen korvaus Kelasta. Ainoastaan Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluva, toisessa EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä asuva suomalaiseläkkeensaaja voi saada palveluntuottajalta suorakorvauksen etäpalveluna annetusta hoidosta. Tällaisella henkilöllä on käytössään Suomen myöntämä eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti, jonka kääntöpuoli on limenvihreä. Suorakorvaus voidaan myöntää, vaikka eläkkeensaaja ei etäpalveluhoitoa saadessaan oleskelisi Suomessa.

Hoitoon hakeutuminen Suomeen

Kun toisessa maassa vakuutettu ja asuva potilas on fyysisesti ulkomailla ja häntä hoidetaan etäpalveluna suomalaisen terveydenhuollon palveluntuottajan (julkisen tai yksityisen) toimesta, tilanne rinnastetaan omatoimiseen Suomeen hoitoon hakeutumiseen, ellei potilaalla ole hoitoon hakeutumisen ennakkolupaa (lomake E112 tai S2). Kun kyse on omatoimisesta Suomeen hoitoon hakeutumisesta, Kelasta ei makseta korvausta vaan asiakkaan on käännyttävä oman maansa sairausvakuutuslaitoksensa puoleen.

Jos asiakkaalla on toisen valtion myöntämä hoitoon hakeutumisen ennakkolupa ja hän saa sen perusteella hoidon Suomesta etäpalveluna

- julkisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, hän maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin kunnassa asuva henkilö. Hoidon antaja hakee Kelasta valtion korvausta hoidon todellisista kustannuksista ja Kela laskuttaa ne edelleen ennakkoluvan myöntäneeltä valtiolta. Ennakkoluvan myöntänyt valtio korvaa matkojen ja oleskelun kustannuksia oman lainsäädäntönsä nojalla.
- yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajalta, Kelasta voidaan maksaa sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia, jos asiakas on maksanut saamansa hoidon todelliset kustannukset itse. Maksetut korvaukset laskutetaan ennakkoluvan myöntäneeltä valtiolta. Jos yksityinen terveydenhuolto ei peri asiakkaalta hoidon todellisia kustannuksia, se hoitaa itse kustannusten laskutuksen ennakkoluvan myöntäjältä.

Toisissa EU- tai Eta-valtioissa tai Sveitsissä asuvilla henkilöillä, joilla on ns. laaja hoito-oikeus (oikeus kaikkeen hoitoon) Suomessa, on oikeus kaikkeen tarvitsemaansa hoitoon tilapäisen Suomessa oleskelunsa aikana. Vaikka tällainen henkilö oleskelisi ulkomailla saadessaan etäpalveluhoitoa suomalaiselta terveydenhuollon palveluntuottajalta, kustannuksista voidaan maksaa valtion korvaus (julkinen terveydenhuolto) tai sairausvakuutuslain mukainen korvaus (yksityinen terveydenhuolto) henkilön laajan hoito-oikeuden perusteella. Siten korvaus voidaan maksaa, kun etäpalveluhoitoa on annettu esimerkiksi Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvalla, toisessa EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä asuvalla suomalaiseläkkeensaajalle, joka ottaa ulkomailta etäyhteyden suomalaiseen terveydenhuollon palveluntuottajaan ja saa hoitoa etäpalveluna.

Palveluntuottaja ulkomailla

Omatoiminen hoitoon hakeutuminen

Kun fyysisesti Suomessa oleva potilas saa hoitoa etäpalveluna ulkomaiselta palveluntuottajalta, tilanne rinnastetaan omatoimiseen hoitoon hakeutumiseen ulkomaille. Tällöin kustannukset voidaan korvata sairausvakuutuslain mukaan, jos hoidon on antanut toisessa EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä toimiva palveluntuottaja. Jos hoitoa antava palveluntuottaja on jossain muussa maassa, kustannuksia ei korvata.

Oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen korvaukseen omatoimisen ulkomaille hoitoon hakeutumisen tilanteissa on myös Suomelta todellisia kustannuksia laskuttavissa, EU-lainsäädäntöä soveltavissa maissa asuvilla ei-vakuutetuilla henkilöillä, joiden sairaanhoitokustannuksista Suomi vastaa. Lisäksi näillä henkilöillä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen korvaukseen myös silloin, kun he hakeutuvat asuinvaltiossaan hoitoon sen lakisääteisen järjestelmän ulkopuolelle. Kelasta voidaan siis maksaa sairausvakuutuslain mukainen korvaus, jos edellä mainittuun ryhmään kuuluva henkilö on saanut ei-äkillisessä tilanteessa hoitoa etäpalveluna toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa valtiossa toimivalta palveluntuottajalta tai jos hän on saanut hoitoa etäpalveluna asuinvaltiossaan, mutta etäpalveluna annettava hoito ei kuulu hänen asuinvaltionsa lakisääteisen järjestelmän piiriin.

Ennakkoluvallinen hoitoon hakeutuminen

Ulkomaisen palveluntuottajan antaman etäpalveluhoidon kustannuksia voidaan korvata myös, jos Suomessa asuva asiakas on saanut ennakkoluvan nojalla hoitoa etäpalveluna, mutta on ennakkoluvasta huolimatta joutunut itse maksamaan hoidon todelliset kustannukset. Kustannukset korvataan asiakkaan valinnan mukaan joko Suomen tai hoitoa antaneen maan lainsäädännön mukaisesti. Hoito annetaan aina hoidonantajamaan lainsäädännön mukaisesti.

Kustannuksia korvataan myös niissä tilanteissa, kun Suomi on toimivaltaisena valtiona myöntänyt asiakkaan asuinvaltion (joka laskuttaa Suomelta todellisia kustannuksia) antaman todistuksen perusteella ennakkoluvan etäpalveluna annettavaan hoitoon (eli esim. asuinmaa Ranska, etähoito Saksasta), mutta asiakas on ennakkoluvasta huolimatta joutunut itse maksamaan hoidon todelliset kustannukset.

Äkillinen sairastuminen

Joissain tilanteissa ulkomainen palveluntuottaja voi hoitaa tilapäisesti ulkomailla oleskelevaa asiakasta etäpalveluna myös äkillisen sairastumisen tilanteissa. Tällöin kyseessä voi olla esimerkiksi äkillisen ulkomailla sairastumisen vuoksi tehtyjen laboratoriokokeiden tulosten läpikäynti ja jatkohoidon suunnittelu etäyhteyden avulla.

Äkillisen EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä sairastumisen tilanteissa asiakas voi saada ulkomaisen palveluntuottajan antaman etäpalveluhoidon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla paikallisen omavastuun hinnalla, jos etäpalveluna annettu hoito kuuluu kyseisen maan lakisääteiseen järjestelmään.

Jos asiakas maksaa ulkomailla etäpalveluna saamansa hoidon todelliset kustannukset itse, hän voi hakea korvausta jälkikäteen Kelasta. Jos hoito on annettu EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä, asiakas valitsee Suomen tai hoitoa antaneen maan lainsäädännön mukaisen korvauksen. Jos asiakas valitsee Suomen lainsäädännön mukaisen korvauksen, korvauksen määrittämisessä tarvittavat tiedot tiedustellaan asiakkaan kotikun-

nan mukaisesta julkisesta terveydenhuollosta (laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta 1201/2013). Julkiselle terveydenhuollolle lähetettävässä tietopyynnössä ilmoitetaan, että hoito on annettu etäpalveluna. Tällöin julkinen terveydenhuolto voi arvioida, olisiko hoito annettu Suomessakin vastaavassa tilanteessa etäpalveluna. Hoidon tuottamisen kustannus etäpalveluna saattaa erota sen tuottamisesta esim. vastaanottokäynnin muodossa.

Jos asiakas hakee hoitoa antaneen maan lainsäädännön mukaista korvausta, hoitoa antaneelta maalta tiedustellaan korvauksen määrää. Tällöin hoitoa antaneelle maalle lähetettävässä ns. avuksitulokyselyssä ilmoitetaan, että hoito on annettu etäpalveluna. Etäpalveluna annettava hoito ei välttämättä ole kaikkien maiden korvauslainsäädännön piirissä tai korvauksen määrä saattaa olla eri kuin esim. perinteisestä vastaanottokäynnistä maksettava korvaus.

Jos asiakas on sairastunut äkillisesti oleskellessaan muualla kuin EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä ja saa siellä hoitoa etäpalveluna, kustannukset korvataan sairausvakuutuslain mukaan.

Ystävällisin terveisin

Anne Neimala
Etuusjohtaja

Marjukka Turunen
Lakiyksikön päällikkö

Lisätiedot	Reetta Kyyrö Suunnittelija Kela, Etuuspalvelujen lakiyksikkö Kansainvälisten asioiden osaamiskeskus eushoito@kela.fi
Jakelu	Erikoishammasteknikkoliitto Lääkäripalveluyritykset ry Sairaanhoitajaliitto Suomen Fysioterapia- ja kuntousyritykset Fysi ry Suomen Fysioterapialiitto Suomen Hammaslääkäriliitto Suomen Lääkäriliitto Suomen Psykologiliitto Suomen Suuhygienistiliitto Suun Terveystieteiden Ammattiliitto Tietojärjestelmien toimittajat
Tiedoksi	Kelan vakuutuspiirit, työpaikkakassat ja yhteyskeskukset Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira Sosiaali- ja terveysministeriö Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL